

ҚАЗАҚСТАН ЭКОЛОГИЯСЫ

ЭКОЛОГИЯ КАЗАХСТАНА

№ 1 (088) 2024 ж. қантар–наурыз, январь–март 2024 г.

WWW.IACOOS.KZ - WWW.ECOGOSFOND.KZ

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУДЫҢ АҚПАРАТТЫҚ – ТАЛДАУ ОРТАЛЫҒЫ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

ТОКАЕВ: В КАЗАХСТАНЕ НЕТ КУЛЬТУРЫ ЭКОНОМИИ ВОДЫ, НУЖНО ЕЕ ПРИВИВАТЬ

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев на форуме Президентского молодежного кадрового резерва заявил, что в стране нет культуры экономии воды и нужно ее прививать, сообщает Zakon.kz.

На форуме Токаев отметил, что волонтеров надо привлекать в наиболее актуальные направления или сектора деятельности правительства и государственного аппарата. «Вот сегодня было выступление на предмет рационального и экономного использования водных ресурсов, воды. Я об этом тоже высказывался. Это, я бы сказал, абсолютно актуальная проблема. Там, где и наши волонтеры могли бы внести свой вклад. Но не было у нас культуры экономии воды. Надо ее прививать», – сказал он. При этом президент отметил, что с другой стороны, мы должны направлять государственные инвестиции в этот сектор с тем, чтобы наверстать все упущенное.

«Наша водная инфраструктура серьезно отстает, это надо прямо признать. Нужны средства для строительства каналов, ремонта каналов, проведения дноуглубительных работ. И, конечно

же, нужны средства для подготовки кадров. Мы этот вопрос, честно сказать, упустили. Сама водная проблема все время кочевала из одного министерства в другое. Вот сейчас мы определились, создали специальное министерство, но работа предстоит большая, и мы должны сотрудничать и с нашими соседними государствами», – подчеркнул он.

По его словам, в соседних государствах есть достаточно положительный и передовой опыт в этой области, который поможет совместно подойти к созданию так называемого международного водно-энергетического комплекса или холдинга. «О чем тоже были разговоры на протяжении целого ряда лет, но пока результата не имеется. Поэтому вот водная проблема, она имеет очень большое значение, и в 2026 году мы планируем провести региональный саммит по водной проблеме под эгидой ООН с принятием соответствующих конкретных Решений», – заключил глава Казахстана.

<https://www.zakon.kz/>

ҚАЗАҚСТАН ШЫҒ ШЕҢБЕРІНДЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК БОЙЫНША ҮНТІМАҚТАСТЫҚҚА ШАҚЫРАДЫ

Шаңхай ынтымақтастық ұйымында ҚР төрағалығы шеңберінде (2023-2024 жж. шілде) ШЫҒ Хатшылығында «ШЫҒ-ға мүше мемлекеттердегі экологиялық қауіпсіздік» тақырыбы бойынша дөңгелек үстел өтті, демек бұл «ШЫҒ Экология жылын» (2024 ж.) бастаған іс-шара болды, деп хабарлайды DKNews.kz.

ШЫҒ Хатшылығы жанындағы Қазақстанның Тұрақты өкілі жүргізген іс-шараға ШЫҒ-ға мүше мемлекеттердің тұрақты өкілдері, Қытайдағы Біріккен Ұлттар Ұйымының, ҚХР Экология және қоршаған орта министрлігінің, сондай-ақ Қытай қоғамдық ұйымдары мен іскер топтарының өкілдері қатысты. Дөңгелек үстелдің қатысушыларына ҚР Экология және табиғи ресурстар вице-министрі Мансур Ошурбаевтың бейне-үндеуі жолданды. Ол Қазақстанның экология саласындағы басты басымдықтары, сондай-ақ елдегі қоршаған ортаны қорғауға арналған жоспарлары туралы айтып, табиғи апаттар ШЫҒ барлық елдері үшін ортақ экологиялық проблема екеніне назар аударды. Сондықтан Қазақстан экологиялық қауіпсіздік мәселелерін шешу үшін Ұйымның, оның ішінде бақылаушы елдер мен сұхбат бойынша серіктес елдердің күш-жігерін біріктіруге шақырды. ҚХР Экология және қоршаған орта министрлігінің Халықаралық ынтымақтастық департаменті директорының орынбасары Цуй Дандань өз сөзінде Қытайдың барлық елдермен ниеттестік пен ынтымақтастық негізінде экологиялық өркениеттің іргетасын қалау үшін жұмыс істеуге, сондай-ақ жаһандық және өңірлік экологиялық қауіпсіздікті қолдауға оң үлес қосуға дайын екендігін білдірді. ШЫҒ Бас хатшысының орынбасары Джанеш Кейн дөңгелек үстел 2023-2024 жылдары ШЫҒ-ға қазақстандық төрағалық ету кезеңіне арналған бірлескен іс-шаралар жоспары ауқымында өткізіліп жатқанын жеткізді. Осы орайда, ол 2024 жылы жарияланған «ШЫҒ экология жылы» аясында

ұйымның экологиялық күн тәртібін ілгерілетуге үлес қосатынына сенім білдірді. Сонымен қатар, ол қазіргі уақытта Ұйымның экологиялық күн тәртібінің мазмұнын толтыру, оны өнімді және сапалы контентпен байыту

бойынша жұмыстар жүргізіліп жатқанын хабарлады. БҰҰ-ның Қытайдағы саяси және бейбітшілік мәселелері жөніндегі департаментінің кеңесшісі Марина Лоран ШЫҒ-ға мүше мемлекеттердегі экологиялық қауіпсіздікке арналған дөңгелек үстелдің дер кезінде өткізіп отырғанын атап өтті. Сондай-ақ, дөңгелек үстел аясындағы тақырыптарға ШЫҒ-ға мүше мемлекеттердің тұрақты өкілдері, Бүкілқытайлық қоршаған ортаны қорғау федерациясының және ШЫҒ елдерінде экологиялық жобаларды іске асырып жатқан компаниялардың басшылары да сөз сөйледі.

ШЫҒ Хатшылығы жанындағы Қазақстанның Тұрақты өкілі Нұрлан Аққошқаров өз сөзінде Ұйымның экологиялық күн тәртібін жүзеге асыруға бағытталған Қазақстанның маңызды іс-шаралары туралы баяндап берді.

<https://dknnews.kz/kz/>

ҚАЗАҚСТАН БҰҰ ҚОРШАҒАН ОРТА ЖӨНІНДЕГІ АССАМБЛЕЯСЫНЫҢ 6-СЕССИЯСЫНЫҢ ЖҰМЫСЫНА ҚАТЫСАДЫ

Президент Кеңесшісі-Қазақстан Республикасы Президентінің халықаралық экологиялық ынтымақтастық жөніндегі арнайы өкілі Зулфия Сүлейменова бастаған қазақстандық делегация БҰҰ Қоршаған орта жөніндегі Ассамблеясының 6-сессиясына қатысады. Іс-шараға БҰҰ-ға мүше 193 мемлекеттен бес мыңға жуық делегат қатысады, оның ішінде 60 делегация экология және қоршаған ортаны қорғау министрлері деңгейінде ұсынылған. Форумға сондай-ақ халықаралық және өңірлік ұйымдардың, ҰЕҰ, бизнес топтардың, зерттеу орталықтарының басшылары, халықаралық сарапшылар және т. б. қатысады.

Қоршаған ортаны қорғау Ассамблеясы қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша жаһандық шешімдер қабылдайтын негізгі халықаралық форум болып табылады. БҰҰ Қоршаған ортаны қорғау Ассамблеясының алтыншы сессиясы «климаттың өзгеруіне, биоәртүрліліктің жоғалуына және қоршаған ортаның ластануына қарсы тиімді, инклюзивті және тұрақты көпжақты іс-шаралар» тақырыбында өтеді.

Қазақстан Республикасы Президентінің халықаралық экологиялық ынтымақтастық жөніндегі арнайы өкілі өз сөзінде: «Қазақстан Орталық Азиядағы Париж келісімін ратификациялаған бірінші ел болды. Біз 2030 жылға қарай көмірқышқыл газының шығарындыларын абсолютті азайтуға тырысамыз және 2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына қол жеткізуге міндеттендік. Біздің ұлттық Климаттық мақсаттарымыз заңнамामызда кодталған және Біз су ресурстары, орман шаруашылығы, Ауыл шаруашылығы және апат қаупін азайтуды қоса алғанда, климатқа ең осал секторларда климаттың өзгеруіне бейімделу үшін міндетті шараларды енгіздік».

Сонымен қатар, «биоәртүрлілік пен экожүйе қызметтері тұрақты даму үшін маңызды. Сондықтан Қазақстан «30-дан 30-ға» бастамасына қосылды. Президент Тоқаевтың бастамасымен біз Каспий теңізінің экожүйесін және бірегей түрлердің, соның ішінде Каспий итбалығының тіршілік ету ортасын қорғау үшін Каспий теңізінің бір бөлігінде бірінші теңіз қорғалатын аумақты құру бойынша жұмысты бастадық».

Сонымен қатар, Найробидегі БҰҰ Ассамблеясының алаңдарында, атап өткенде ЮНЕП, БҰҰ-Хабитат басшылығымен, БҰҰ Жаһандық шартымен, Эквадор, Жапония, Франция және ҚХР делегациясымен қазақстандық делегация бірқатар екіжақты кездесулері өткізді. Кездесулер барысында тараптар өңірлік және Жаһандық Экологиялық күн тәртібіндегі түрлі мәселелер бойынша, оның ішінде Қазақстан ұсынған халықаралық бастамалар контекстінде ынтымақтастықты дамытуға келісті. Атап айтқанда, ЮНЕП атқарушы директоры И. Андерсен ҚР Президенті Қ. Тоқаевтың 2026 жылы өңірлік Климаттық саммит өткізу туралы бастамасын қолдап, оның субстантивтік толтырылуына барынша жәрдем көрсетуге дайын екенін білдірді. ЮНЕП басшысы Қазақстанмен бірлескен жобаларды іске асыруда үлкен әлеуеттің бар екенін атап өтті, сондай-ақ БҰҰ-ның біздің өңірдегі қоршаған орта жөніндегі бағдарламасының өкілдігін күшейтуге шақырды.

<https://www.gov.kz/>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АРАЛДЫ ҚҰТҚАРУ ҚОРЫН ОРНЫҚТЫ ДАМУ ЖӨНІНДЕГІ МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ КОМИССИЯНЫҢ ОТЫРЫСЫ

2024 жылдың 28 наурызында Астана қаласында Халықаралық Аралды құтқару қорын тұрақты дамыту жөніндегі мемлекетаралық комиссияның кезекті отырысы өтті.

Отырыста Қазақстан Республикасының төрағалығы кезеңінде (2022-2024 жылдар) ОДМК атқарған жұмысы туралы, ОДМК алдыңғы отырысының шешімдерін іске асыру туралы және өңірдегі экологиялық ынтымақтастықтың басқа да мәселелері туралы есеп тыңдалды. Қорытындыда шешімдерге қол қойылып, Қазақстан Республикасынан Тәжікстан Республикасына Төрағалық ету өкілеттіктерін беру рәсімі жүргізілді.

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрі Е. Нысанбаев өз сөзінде атап өткендей, «Жаһандық және өңірлік экологиялық проблемалардың есуімен бірлескен ынтымақтастық қажеттілігі тек артып келеді. Климаттың өзгеруінің Орталық Азиядағы су ресурстарына әсері туралы мәселе ерекше өзекті болып отыр. Біздің аймақтағы су ресурстары ұлттық және аймақтық қауіпсіздіктің әртүрлі аспектілерін

анықтайды, оларды аймақ экономикасының барлық салалары пайдаланады. Әлеуметтік-экономикалық және табиғатты қорғау мақсаттарына қол жеткізу үшін су ресурстарын орнықты дамытуға және кешенді басқаруға, Орталық Азияның орнықты дамуы үшін қоршаған ортаны қорғау жөніндегі өңірлік бағдарламаны іске асыруға, сондай-ақ халықаралық деңгейде келісілген су ресурстарына байланысты мақсаттар мен міндеттерді іске асыруға жәрдемдесу үшін барлық деңгейлердегі ынтымақтастық пен әріптестікті кеңейтуге басымдық беру ОДМК жұмысындағы басымдық болып табылады оның ішінде 2030 жылға дейінгі кезеңге арналған Орнықты даму саласындағы күн тәртібіндегі ресурстармен қамтылады».

2024 жылғы 27 наурызда ОДМК отырысының алдында қоршаған ортаны қорғау ведомстволары мен экономикалық блоктың, ОДМК жанындағы құрылымдық

бөлімшелер мен ұйымдардың жауапты өкілдерінің және ОА елдерінің қоғамдық ұйымдарының өкілдерінің қатысуымен Консультативтік кеңестің отырысы өтті.

1993 жылғы 26 наурызда Қызылорда қаласында Орталық Азия мемлекеттерінің басшылары қол қойған «Арал теңізі мен Арал өңірі проблемаларын шешу, Арал өңірін экологиялық сауықтыру және әлеуметтік – экономикалық дамытуды қамтамасыз ету жөніндегі бірлескен іс-қимыл туралы Келісімнің» 2-бабына сәйкес орнықты даму жөніндегі мемлекетаралық комиссия құрылды. ОДМК-ның басты мақсаты экологиялық сауықтыру және әлеуметтік орнықты дамуы саласындағы өңірлік ынтымақтастықты үйлестіру және басқару болып табылады.

<https://www.gov.kz/>

СКОЛЬКО ДОЛЖНЫ ЗАПЛАТИТЬ КАЗАХСТАНЦЫ ЗА УБИЙСТВО СНЕЖНОГО БАРСА ИЛИ ТЮЛЕНЯ

Вышел новый приказ министра экологии и природных ресурсов о внесении изменений в размеры денежных компенсаций за нарушение законодательства в области охраны животного мира Казахстана.

Новый документ от 30 января текущего года вносит коррективы в приказ «Об утверждении размеров возмещения вреда, причиненного нарушением законодательства Республики Казахстан в области охраны, воспроизводства и использования животного мира», принятый еще в 2015 году. Размеры возмещения вреда, причиненного нарушением законодательства РК в области охраны, в оспроизводства и использования животного мира изложены в новой редакции.

Казахстанцам придется заплатить за убийство:

- снежного барса – 2000 МРП, то есть 7 384 000 тенге;
- сайгака-рогача – 500 МРП – 1 846 000 тенге, а за самку сайгака или молодняк – 350 МРП – 1 292 200 тенге;
- лебедя-шипуна – 50 МРП – 184 600 тенге;
- каспийского тюленя – 193 МРП – 712 556 тенге;
- горного барана (аргали, архар, муфлон) – 1 500 МРП – 5 538 000 тенге;
- красного волка – 600 МРП – 2 215 200 тенге;
- среднеазиатской речной выдры – 400 МРП – 1 476 800 тенге;
- гепарда – 2000 МРП – 7 384 000 тенге;
- кабана – 250 МРП – 923 000 тенге;
- барханного кота или туркестанской рыси – 200 МРП – 738 400 тенге;
- лося – 500 МРП – 1 846 000 тенге;
- тьяньшаньского бурого медведя – 700 МРП – 2 584 400 тенге;
- глухаря – 10 МРП – 36 920 тенге;
- степного орла – 20 МРП – 73 840 тенге.

Кроме того, за животных, относящихся к видам, занесенным в Красную книгу РК, а также видам, на пользование которых введен запрет, кроме использования в научных целях, взывается:

- за каждое незаконно уничтоженное (разоренное) обитаемое гнездо, нору, логово и другие жилища животных ущерб взывается в размере 10 МРП;
- за каждое незаконно добытое (уничтоженное) яйцо, а также за каждый эмбрион из незаконно добытой или уничтоженной самки млекопитающих взывается 50% от размера возмещения вреда за взрослую особь (самку) данного вида животных (в месячных расчетных показателях);
- за каждый незаконно добытый или приобретенный дериват, в том числе за каждые 100 грамм икры согласно Перечню дериватов, взывается 100% от размера возмещения вреда за взрослую особь (самца или самку) данного вида животных (в месячных расчетных показателях).

Приказ вводится в действие с 13 февраля 2024 года.

<https://econews.kz/news/>

СУ КОДЕКСІНЕ ҚАНДАЙ ӨЗГЕРІСТЕР ЕНЕДІ

АСТАНА. KAZINFORM — Су ресурстары және ирригация министрлігі әзірлеген жаңа Су кодексінің жобасы Парламент Мәжілісіне енгізілді. Бұл — бірқатар ауқымды жаңашылдықтарды қамтитын және Қазақстанның су заңнамасын өзектендіруге мүмкіндік беретін іргелі құжат.

Жаңа кодекстің мақсаты — экономиканың тұрақты дамуын қамтамасыз етуге, азаматтардың өмір сүру жағдайларын жақсартуға және қоршаған ортаны қорғауға мүмкіндік беретін суды пайдаланудың қауіпсіз деңгейіне қол жеткізу және оны ұстану.

Қолданыстағы құжаттан айырмашылығы, осыған дейін су — экономикалық пайдаға қол жеткізу құралы ретінде ғана қарастырылған.

1. Жаңа Су кодексіне суды үнемдеу аса маңызды рөл атқарады. Мысалы, су пайдаланушылар су ресурстарын ұтымды пайдалануға, суды үнемдеу технологиялары мен суды қайта пайдалану жүйелерін енгізу жөнінде шаралар қабылдауға, сондай-ақ жерасты ауыз суларын мақсатсыз пайдалануға жол бермеуге міндетті. Ал суды қайта пайдалану жүйесі жоқ ұйымдар жаңа кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жылдан кешіктірмей мұндай жүйелерге көшу жоспарын ұсынуы тиіс. Бұл ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп салаларына қатысты.

2. Сондай-ақ, өнеркәсіп пен ауыл шаруашылығында су үнемдеу технологияларын енгізу деңгейіне байланысты су беру қызметтері үшін төмендетілген тариф және субсидия түрінде мемлекеттік қолдау көзделген.

3. Су саласындағы бұзушылықтар үшін жауапкершілік заңнамалық деңгейде күшейтіледі. Мысалы, министрліктің бассейндік инспекцияларына мемлекеттік бақылау функцияларымен қатар қадағалау функциялары да беріледі. Бұл су объектілерін қорғау жөніндегі талаптардың сақталуын мұқият бақылауға, оларды өз бетінше пайдалануға қарсы күресуге, гидротехникалық құрылыстарды пайдалану қағидаларының сақталуын қамтамасыз етуге және тұтастай алғанда, Қазақстан Республикасының су заңнамасының сақталуын бақылауға мүмкіндік береді.

4. Ауыз судың сапасын жақсартуға қойылатын талаптар пайда болды. Ол эпидемиологиялық, радиациялық және химиялық қатынастарда қауіпсіз болуы керек. Су құрамына қойылатын талаптар, талдау жүргізу түрлері мен мерзімдері Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау саласындағы заңнамасына сәйкес айқындалады.

5. Елдімекендерді сумен жабдықтауға және су бұруға арналған тарау едәуір кеңейді. Орталықтандырылған сумен жабдықтау жүйелерін техникалық аудит тәртібін анықтайтын тармақ қосылды. Тағы бір жаңа тармақ — сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін дамыту жоспарын әзірлеу ережелерін сипаттайды.

6. Еліміздің су ресурстарын сарқылуы, ластануы және су объектілерінің бітелуінсіз пайдалануға ерекше назар аударылады. Мысалы, Каспий теңізінде көмірсүтектерді барлаудан немесе өндіруден, сондай-ақ, тұз және емдік балшық өндіруден басқа жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге тыйым салынады.

7. Су объектілерін қорғауға қойылатын талаптар күшейтілді. Халықтың және экономика салаларының қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін су алудың рұқсат етілген көлемі туралы нормалар толығымен қайта өңделді. Лимиттер өзен, көл және теңіз экожүйесін сақтау үшін қажетті өзен ағындарын ескере отырып есептеледі. Сондай-ақ, су объектілерін қорғау бөліміне сулы-батпақты жерлер мен мұздықтарды қорғау туралы жеке ережелер енгізілді.

8. Су объектілерінде немесе су қорғау аймақтарында жаңа құрылыстарды жобалау, салу және орналастыру, сондай-ақ учаскелерді су қорғау аймақтары мен белдеулеріне енгізілгенге дейін тұрғызылған құрылыстарды реконструкциялау жұмыстары Су ресурстары және ирригация министрлігінің бассейндік су инспекцияларымен келісілетін болады.

9. Еліміздің су саласын климаттың өзгеруіне бейімдеуге жеке тармақ арналып отыр. Ұсынылатын іс-шаралар қатарында бейімделу стратегиясын әзірлеу, жеке сектор мен азаматтық қоғамды қоса алғанда, барлық мүдделі тараптарды тарту, жаңа технологияларды қолдану, ауыл шаруашылығында суды тиімді пайдалану, өсімдіктерді суарудың үнемді әдістерін енгізу және құрғақшылыққа төзімді дақылдарды отырғызу, жаңа инфрақұрылым құру, оны жаңғырту және т. б. бар.

10. Су ресурстарын қорғау және пайдалану саласындағы қоғамдық бақылауға көп көңіл бөлінеді. Мәселен, жаңа Су кодексіне коммерциялық емес ұйымдарға қоғамдық бақылауды жүргізу үшін министрліктен аккредитация алу ережесі жазылған. Ол үшін өтініш пен жарғының көшірмесін ұсыну жеткілікті, өтінім берілген сәттен бастап бес жұмыс күні ішінде қаралады.

11. Гидротехникалық құрылыстардың қауіпсіздігі мәселесіне жеке бөлім арналды. Кәсіпорындардың оларды пайдалану және олардың негізінде қауіпсіздік декларациясы ресімделетін көп факторлы тексеру жүргізу жауапкершілігі айқындалды. Гидротехникалық құрылыстардың техникалық қауіпсіздік регламентін әзірлеу көзделген, онда олардың түрлері мен конструкция ерекшеліктері, қауіпсіздік, жобалау, құрылыс, пайдалану, реконструкциялау және консервациялау жөніндегі талаптар жазылған.

12. Сондай-ақ, ҚР Үкіметі жанындағы Су кеңесінің міндеттері көрсетілген. Мысалы, суды қорғау және пайдалану саласындағы мемлекеттік саясат, трансшекаралық су объектілері мен құрылыстарын бірлесіп пайдалану бойынша көрші елдермен өзара іс-қимыл, ірі инвестициялық жобалар бойынша ұсынымдар мен ұсыныстар әзірлеу. Министрлік өз жұмысында Су кеңесінің ұсынымдарын ескереді.

13. Жыл сайын Ұлттық ақпараттық есеп жарияланады, онда өткен күнтізбелік жылдағы елдегі судың жай-күйі, қорғалуы және пайдаланылуы туралы мәлімет болады. Мысалы, өзендердегі су көлемі, гидротехникалық құрылыстардың саны мен жай-күйі, су ресурстарын қорғау бойынша іске асырылған іс-шаралар туралы деректер, инвестициялық жобаларды іске асыру туралы мәліметтер және т. б.

14. Жаңа Су кодексінің жекелеген ережелері еліміздің су саласына инвестиция тартуды ынталандыруды және су ресурстарын қорғау және пайдалану саласындағы ғылыми-зерттеу және ғылыми-техникалық жұмыстарды мемлекеттік қолдауды көздейді.

«Осы және өзге де ережелер біздің министрлікке өз міндеттерін жүзеге асыруға көмектесуі керек. Бұл — су үнемдеудің жалпымемлекеттік саясатын қалыптастыру және дамыту, су ресурстарын қорғау және пайдалану мәселелерін шешуге жұртшылықты тарту, ирригация жүйесін дамыту және басқа да маңызды мақсаттар. Жаңа Су кодексі еліміздің су ресурстарын тиімді пайдалану мен оны болашақ ұрпақ үшін сақтау арасындағы тепе-теңдікке деген ұмтылысын көрсетеді. Алдағы уақытта Мәжіліс, одан кейін ҚР Парламенті Сенатының депутаттарымен бірге ұсынылып отырған іс-шараларды талқылаймыз. Біз ашық және бірлескен талқылауға дайынбыз және депутаттардың ескертулерін, ұсыныстары мен идеяларын ескере отырып, міндетті түрде жұмыс жүргіземіз», — дейді Су ресурстары және ирригация министрі Нұржан Нұржігітов.

<https://kaz.inform.kz/>

ЗАСТРОЙЩИКОВ В КАЗАХСТАНЕ ОБЯЗАЛИ ЗАБОТИТЬСЯ ОБ ЭКОЛОГИИ

В Казахстане в Правила организации застройки внесены изменения в части установления одним из критериев для ввода в эксплуатацию объектов наличие благоустройства и озеленения территории, отведенной под строительство объекта.

Как сообщает пресс-служба Министерства промышленности и строительства РК, изменения внесены в рамках реализации поручения главы государства в Правила организации застройки и прохождения разрешительных процедур в сфере строительства. Согласно внесенным поправкам, полная готовность построенных объектов (комплексов) означает состояние построенных объектов (комплексов), в которых в соответствии с утвержденным проектом выполнены строительные-монтажные работы, произведено подключение объекта к источникам инженерного и коммунального обеспечения, а также выполнены работы по благоустройству и озеленению территории, отведенной под строительство объекта.

То есть, теперь приемка в эксплуатацию построенных объектов

(комплексов) осуществляется после выполнения работ по благоустройству и озеленению территории, отведенной под строительство объекта. «Стоит отметить, озеленение улучшает экологическое состояние окружающей среды, внешний вид участка, а также благоприятно действует на эмоциональное состояние жителей домов, имеет большую эстетическую ценность. Установление одним из критериев для ввода в эксплуатацию объектов наличие озеленения территории, отведенной под строительство объекта, позволит заметно повысить уровень комфорта всех жильцов дома, содержание кислорода в атмосфере, задерживая ветер и пыль, позволит отделить придомовое пространство от шумных и пыльных дорог и производств, заметно улучшит облик двора», — отмечается в сообщении Министерства.

Между тем ранее стало известно, что в Алматы застройщик незаконно вырубил более 200 деревьев и кустов для постройки ЖК. По данному факту ведется расследование.

<https://econews.kz/>

НОВУЮ ПРОГРАММУ УТИЛИЗАЦИИ АВТО РАЗРАБОТАЛИ В КАЗАХСТАНЕ ВМЕСТО «ОПЕРАТОРА РОП»

Минэкологии и природных ресурсов сообщило о разработке в Казахстане новой программы утилизации транспортных средств и самоходной сельхозтехники, передает NUR.KZ.

Министерство экологии и природных ресурсов вместе с АО «Жасыл даму» разработало новую программу утилизации транспортных средств и самоходной сельхозтехники (ВЭТС/ВЭССХТ).

«В программе смогут принять участие все субъекты предпринимательства, осуществляющие деятельность по переработке черного металла. Монополия одного предприятия исключается. Платой за переработку старого авто является право собственности на извлекаемое сырье. Владельцам старых авто будет предложен скидочный сертификат, номинал которого будет определен в установленном порядке», — говорится на официальном сайте министерства.

Отмечается, что проект правил разработан и находится в процессе утверждения. Добавим, что ранее компания «Оператор РОП» занималась организацией сбора, транспортировки, переработки и утилизации отходов товаров (продукции), подпадающих под действие РОП. А в январе 2022 года Касым-Жомарт Токаев заявил, что данная компания вызывает много вопросов. Он поручил прекратить ее деятельность. 19 января работа «Оператора РОП» по утильсбору в Казахстане была прекращена, а исполнение функций обязательств производителей было передано государственной организации – АО «Жасыл даму». В итоге в разное время стало известно о задержаниях лиц, связанных с компанией. В апреле 2022 года в Антикоре заявили, что должностные лица Минэкологии и «Оператора РОП» хотели похитить 180 млрд тенге.

<https://www.nur.kz/politics/>

ОҚУШЫЛАР БУРАБАЙ ҰЛТТЫҚ ПАРКІНДЕ ҚҰСТАРҒА ЖЕМ САЛАТЫН АСТАУЛАР ОРНАТТЫ

БУРАБАЙ. KAZINFORM — Бурабай мемлекеттік ұлттық табиғи паркінде мектеп оқушылары мен орман инспекторлары бірлесіп, құстарды қоректендіру үшін жем салатын астау орнату акциясын өткізіп жатыр. «Бурабай» МҰТП баспасөз қызметінің мәліметінше, құстарға қамқорлық жасауға бағытталған игі шараға екі ай ішінде Бурабай, Бұланды және Біржан сал аудандарындағы 23 мектептен барлығы 150-ден астам оқушы қатысқан.

«Мектеп оқушылары оқушылары мен орман инспекторлары бірлесіп „Бурабай“ МҰТП аумағында құстарға жем салатын 62 астау орнатты. Сонымен бірге, осындай астауларды саябақ аумағынан бөлек, жаяулар жолы мен туристік бағыттардан кездестіруге болады. Орманшылар бұл астауларды күтіп, тазалап отырады және қанатты достарға жем салады», — дейді «Бурабай» МҰТП баспасөз қызметінен. Экологиялық ағарту жөніндегі

маман Жанар Айтмағанбетованың айтуынша, табиғатты сақтауға және экологиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған акцияға қатысушылар саны жылдан жылға артып келеді. Мұнда оқушылар табиғатпен байланысып, құстардың алуан түрі мен оларды қорғаудың маңызын түсінеді.

«Бастапқыда торғайлар бізден үркіді, кейін үйреніп кетті. Мұнда құстардың бірнеше түрі бар, олардың түрі де, түсі де бір-біріне ұқсамайды. Қыста оларға жем-азық табу қиын. Сол себепті біз оларға үнемі қамқорлық жасауымыз керек», — дейді Сәкен Сейфуллин атындағы мектептің оқушысы Алдияр Ермекбаев.

Еске салайық, биылғы қысқа «Бурабай» ұлттық паркінде 470 тонна шөп және 135 мың бума жапырақ дайындалған.

<https://kaz.inform.kz/news>

ВЫШЕЛ НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЙ ФИЛЬМ О КАСПИЙСКОМ ТЮЛЕНЕ

По инициативе Комитета рыбного хозяйства и компании NCOS подготовлен научно-познавательный фильм «Каспийский тюлень». В его основу легли научные исследования за 2021-2023 годы, проведенные казахстанскими и российскими учеными.

Каспийский тюлень — уникальный вид и единственный представитель водных млекопитающих Каспийского моря. Как отмечают ученые, каспийский тюлень стоит на вершине пищевой цепи в своей среде, поэтому по состоянию этого вида можно судить о благополучии всей экосистемы в целом. С 2019 по 2023 годы были изучены ареал обитания, численность популяции и состояние мест обитания каспийского тюленя.

Как сообщает Комитет рыбного хозяйства, тюлени в течение жизни меняют свою дислокацию по Каспию. Так, в период размножения они перемещаются в северную часть моря, в казахстанский и российский сектора, потому что детенышам тюленей необходим ледовый покров. Малыши рождаются, практически не имея подкожного жира, только с волосным покровом, поэтому, попав в холодную воду, могут замерзнуть и погибнуть. Щенки находят на льду весь период грудного вскармливания, который составляет около 3-4 недель. Поэтому ледообразование на Каспии имеет решающее значение для сохранения популяции тюленей. «На сегодня, площадь

ледового поля на акватории северного Каспия достигает 67% (в 2023 году — от 98 до 100%). Формирование толщины ледяного покрова идет неравномерно: северная и северо-восточные участки имеют толщину до 10-15 см, а на участках образовавшейся кромки лед изменчив и достигает 5-10 см», — отмечают в Комитете. Сообщается, что этот зимний сезон в Мангистауской области оказался значительно теплее прошлого: с 1 декабря 2023 по 13 января 2024 года температура колебалась в пределах от -3 до +10С°, а в тот же период 2022-2023 годов — от 0 до -10-15С°. «По данным Казгидромета, в период с 20 января по 20 февраля 2024 года ожидается теплая погода до плюс 11 С°. Указанное потепление может сократить площади ледового поля до 20-40%. Рождение щенков происходит с 3 декады января до конца февраля, массовая щенка происходит с 10 по 25 февраля. При этом, толщина ледового поля 10-15 см и его нестабильность могут привести к повышенной смертности новорожденных детенышей тюленя. Кроме того, данная ситуация негативно влияет на исход родов самок (они abortируются)», — предупредили специалисты. Комитет отмечает, что вместе с Жайык-Каспийской межобластной бассейновой инспекцией рыбного хозяйства держит ситуацию на контроле. Отметим, Совместный план действий по сохранению популяции каспийского тюленя на 2021-2026 годы был подписан в сентябре 2021 года в ходе XVII Форума межрегионального сотрудничества Казахстана и России Министерством экологии и природных ресурсов Республики Казахстан и Министерством экологии и природных ресурсов Российской Федерации.

Фото из научно-познавательного фильма «Каспийский тюлень». НКОК Н.В., 2023 г.

<https://econews.kz/news/>

ПОЧЕМУ БОСКОЛЬСКУЮ ШКОЛУ НАЗЫВАЮТ КУЗНИЦЕЙ БУДУЩИХ ЭКОЛОГОВ

Боскольскую общеобразовательную школу в Костанайской области называют кузницей будущих экологов и биологов, сообщает «24KZ». Там с начальных классов детям прививают любовь к природе и учат их выращивать разные виды растений.

Неудивительно, что большинство выпускников учебного заведения выбирают экологические профессии, очень востребованные сегодня на рынке труда. В Боскольской школе, как и в других, существует кружок рукоделия. Но есть особенность: здесь для поделок школьники используют только вторичное сырьё. Работы своими руками дети создают из остатков бумаги, ткани и пластика.

Дарья Ветчинникова, ученица 11 класса: «Это развивает в первую очередь нашу фантазию. Потому что сделать поделки из вторсырья сможет сделать не каждый. На это нужна фантазия: как, куда и что. И мне кажется, что это очень хорошо для планеты. Экология, мы её защищаем. Биология в этой школе — один из главных предметов. Здесь ученики не только в теории получают знания, они сами высаживают семена и выращивают растения».

Ирина Алфутова, учитель биологии: «Мы изучаем те растения, которые необходимы, скажем так, для нашего региона, в которых нуждаются лесные хозяйства, и пытаемся их вырастить. На занятиях, предположим, в зимний период ребята получают теоретические знания. А уже в феврале мы начнём высаживать «детский сад». У нас есть специальная комната. Выращенные в этой школе саженцы используются огромным

спросом. Только в прошлом году для озеленения сёл Карабалыкского района школьники предоставили около 500 различных растений. В пришкольном дворе есть питомник. Там растёт несколько видов кустарников и деревьев. Среди них есть необычные для данной климатической зоны. Проект намерены развивать и дальше.

Юрий Алфутов, директор Боскольской общеобразовательной школы: «Мы начинаем приобретать оборудование: стеллажи, специальные ёмкости. Приобретены фитонцидные лампы, таймеры, теплогенераторы, реле времени, тёплый пол, чтобы температуру держать, влагу, увлажнители. Это помещение мы запустим в феврале». Коллектив школы уже строит планы на будущее. Ежегодно в начале сезона здесь готовы высаживать до 5-6 тысяч саженцев однолетних растений. И это, признаются учителя и школьники, им по силам.

<https://24.kz/ru/news/>

«ЭЛЕКТРОННЫЙ НОС» ДЛЯ ЭКОМОНИТОРИНГА СОЗДАЮТ КАЗАХСТАНСКИЕ УЧЕНЫЕ

Ученые Евразийского национального университета совместно с исследователями «Сколково» на основе искусственного интеллекта создают «электронный нос». Многофункциональное устройство можно будет использовать в разных сферах — от мониторинга экологической обстановки до определения качества продуктов или контроля человеческого здоровья. Ученые планируют построить сеть «электронного носа» и собрать прототип системы отслеживания состояния окружающей среды для города, передает ИА «NewTimes.kz».

Мультидисциплинарный проект основан на искусственном интеллекте с использованием нейронных сетей и алгоритма машинного обучения. Сейчас ученые обучают «электронный нос» мультизадачности. Они создают модель переноса нейронной сети с одной системы на другую. Это позволит в короткие сроки обучить несколько систем искусственного обоняния с высокой точностью определения. «Искусственные обонятельные системы применяются в узкоспециализированных областях. Если вы обучите систему на одном приборе, вы не сможете эту же систему использовать на втором. Каждую из нынешних систем электронного носа отдельно долго обучают, тестируют, используют только в определенной области. Это препятствует созданию серийного производства «электронного носа». Мы же работаем над созданием методологии обучения и быстрого переноса данных с одной системы на другую. Мы добились результатов применения одного «электронного носа» для различных объектов исследования и различных целей применения. По итогам проекта планируем построить сеть

из нескольких «носов». Они будут передавать данные на сервер, тем самым будет прототип системы экологического мониторинга для города», — объяснила руководитель проекта, директор НИИ информационной безопасности и криптологии ЕНУ им. Л.Н. Гумилева Дина Сатыбалдина.

Ученым ЕНУ в разных регионах Казахстана с помощью «электронного носа» удалось выявить степень загрязнения почвы нефтепродуктами. В качестве эксперимента была взята нефть с восемью казахстанских месторождений, в ходе которого система искусственного обоняния с точностью до 95% смогла различить близкие по составу виды нефти. По словам ученых, такая экспресс-оценка позволит заменить некоторые дорогостоящие, длительные лабораторные исследования.

«Мы провели исследования для определения запахов пластика. Оказалось, что «электронный нос» более чувствителен, чем носы людей-экспертов. Там, где люди не смогли определить запах, наше устройство определило с высокой точностью. Следовательно, данный процесс можно полностью автоматизировать», — отметила кандидат физико-математических наук.

Газоаналитическая система искусственного обоняния различает, классифицирует и с точностью определяет химический состав вещества. Также устройство поможет контролировать и автоматизировать процесс хранения большого объема овощей и фруктов.

<https://newtimes.kz/>

ДИКИЕ ЛОШАДИ ВЕРНУТСЯ В КАЗАХСТАН

Перевозки лошадей Пржевальского из Европы в Казахстан состоятся в этом году в рамках нового международного проекта «Возвращение диких лошадей». Два самолета CASA C-295 ВВС Чехии с восемью лошадьми на борту взлетят 2 июня из Праги (Чехия) и из Берлина (Германия). После двух остановок они приземлятся в Аркалыке в Центральном Казахстане.

«Мы только начали писать новую главу о возвращении последней дикой лошади в дикую природу», — заявил директор Пражского зоопарка Мирослав Бобек. «После ее успешной реинтродукции в Монголию, где восстановленная популяция процветает, к нам обратилось правительство Казахстана с той же целью. В наших планах в течение следующих пяти лет перевезти в степь Алтын Далы около 40 лошадей».

«Для нас, как для ведущего органа по сохранению биоразнообразия в Казахстане, большая честь возложить столь важный этап в восстановлении нашей природы, и мы настроены на полную реализацию видения, изложенного в ходе казахстанско-чешского бизнес-форума в Астане, где 24 апреля 2023 года Комитет лесного хозяйства и животного мира и Пражский зоопарк подписали меморандум о совместном возвращении диких лошадей в степь» — заявил Данияр Тургамбаев, председатель Комитета лесного хозяйства и животного мира МЭПР РК.

Лошадь Пржевальского полностью исчезла из дикой природы в конце 1960-х годов, но это также и одна из величайших историй успеха в восстановлении вида человеком. Специальные программы разведения европейских зоопарков позволили создать в неволе достаточно сильную популяцию,

чтобы ее можно было реинтродуцировать в страны, где раньше обитал вид. Дикие лошади будут реинтродуцированы в Казахстан с использованием успешного опыта предыдущих реинтродукций Пражского зоопарка в Монголию.

Справочно: лошадь Пржевальского (*Equus przewalskii* Poljakov) была включена в перечень редких и находящихся под угрозой исчезновения видов растений и животных в 2021 г., она также входит в Приложение II Конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения (СИТЕС).

Зоной выпуска лошадей выбрана степная территория государственного природного резервата «Алтын Дала» в Костанайской области. Резерват создан в 2012 году, его общая площадь составляет 489 766 га. Перед выпуском животные в течение года будут находиться в Центре реинтродукции диких копытных на территории резервата. Этот центр был создан в рамках природоохранной инициативы «Алтын Дала» и управляется Казахстанской ассоциацией сохранения биоразнообразия (АСБК). С 2017 года здесь проводятся работы по реинтродукции кулана. Таким образом, центр уже располагает всей необходимой инфраструктурой и персоналом для размещения новых видов непарнокопытных.

Проект по реинтродукции лошадей Пржевальского осуществляется в партнерстве между Комитетом лесного хозяйства и животного мира МЭПР РК, Пражским зоопарком, АСБК, Франкфуртским зоологическим обществом, Нюрнбергским зоопарком, Берлинским зоопарком и Национальным парком «Хортобадь». 28 февраля между партнерами был подписан Меморандум о взаимопонимании, в котором изложены обязательства по реинтродукции не менее 40 диких лошадей из Европы в Казахстан в течение следующих 4-5 лет.

Краткая справка о партнерах проекта:

Комитет лесного хозяйства и животного мира является государственным органом и ведомством в пределах компетенции Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан, осуществляющим реализационные, контрольные и надзорные функции в области лесного хозяйства, охраны, воспроизводства и использования животного мира и особо охраняемых природных территорий.

Пражский зоопарк управляет международной племенной книгой лошадей Пржевальского, а также программой ЕЕР (EAZA Ex situ) - это программа Европейской ассоциации зоопарков и аквариумов (EAZA) по управлению и сохранению популяций диких животных, обитающих в европейских зоопарках. Программа ранее была известна как Европейская программа

по исчезающим видам. Пражский зоопарк организовывал и проводил реинтродукцию лошадей Пржевальского в западной Монголии в 2012 - 2019 гг.

Казахстанская ассоциация сохранения биоразнообразия (АСБК) - казахстанская неправительственная организация, работающая в сфере изучения и сохранения биологического разнообразия, а также экологического просвещения.

Франкфуртское зоологическое общество (FZS) - международная организация, координирующая проекты по защите исчезающих видов и экосистем в 18 странах мира. В 2005 году она стала соучредителем Природоохранной инициативы «Алтын Дала». С 2017 г. в рамках ПИАД начала поддержку реинтродукции кулана в степи Центрального Казахстана.

АСБК и FZS являются участниками Природоохранной инициативы «Алтын Дала» (ПИАД) - это широкомасштабная партнерская программа национальных и международных природоохранных организаций. С 2005 АСБК совместно с Комитетом лесного хозяйства и животного мира, Франкфуртским зоологическим обществом (FZS), Fauna & Flora (F&F) и Королевским обществом защиты птиц (RSPB) реализуют данную инициативу. Ее цель - сохранение и изучение уникальных степных экосистем Казахстана и восстановление ключевых видов, таких как сайгак, кулан и лошадь Пржевальского. В 2023 году природоохранная инициатива «Алтын Дала» была признана Флагманским проектом по восстановлению экосистем в рамках Десятилетия ООН.

Берлинский зоопарк - зоопарк немецкой столицы имеет огромный опыт в управлении популяциями диких животных и программ по реинтродукции. Зоопарк предоставит несколько лошадей в рамках проекта и специалисты зоопарка будут участвовать в перевозке лошадей в Казахстан.

Нюрнбергский зоопарк - общественный некоммерческий зоологический парк, специализирующийся на сохранении ex situ исчезающих видов животных и их сохранении in situ в сотрудничестве с партнерами в странах их происхождения. В прошлом он участвовал в реинтродукции лошадей Пржевальского в Центральную Азию.

Хортобадь - венгерский национальный парк, предоставляющий образовательные услуги в области охраны окружающей среды. Он является домом для самой большой популяции лошадей Пржевальского, находящейся под опекой человека. Отобранные лошади из этого парка являются подходящими кандидатами для программ реинтродукции.

<https://www.gov.kz/>

ҚАЗАҚСТАН АУМАҒЫНДА ЖОЛБАРЫСТАР НЕ СЕБЕТТІ ЖОЙЫЛЫП КЕТТІ

2025 жылға қарай Қазақстанда жолбарыстар қайта пайда болуы тиіс. Қазір осы мақсатта жұмыстар жүргізіліп жатыр.

Еске сала кетсек, олар аңшылықтың және ауылшаруашылық секторының дамуына байланысты ел аумағынан жойылып кеткен еді. Қазір сирек кездесетін аңдарды өлтіру жабайылық болып көрінгенімен, бір ғасыр бұрын елімізде жолбарыс аулау қауіпсіздік мүдделеріне негізделген шаруа тұғын.

Жалпы, популяциясы жоғары кездің өзінде, қазіргі Алматы және Жетісу облыстарының аумағында Тұран жолбарыстарының саны аз болған. Ауылшаруашылық алқаптарының өсуіне және жаңа елді мекендердің пайда болуына байланысты адамдар оларды жиі кездестіре бастады. Жолбарыстар малға шапқаннан кейін, аңшылар оларды аулауға көшті.

Жолбарыс аулаудың ең белгілі оқиғаларының бірі 1892 жылы болған еді. Тіпті, 40 жылдан кейін оған арнап пошталық ашықхат жасап шығарылды. Оқиға былай болған-ды. Бүгінде Қапшағай су қоймасының астында қалған Іле ауылы маңында (Алматыдан небәрі 70 шақырым жерде) бірнеше ірі жолбарыс байқалған. Олардың көздерін жою үшін қалада пәтерге орналастырылған әскерилер қатарынан солдаттар жіберілді. Алайда, шаруа оңайға түспеді, жолбарыс қарулы адамдарға жойқын тойтарыс берген.

«Жараланғанның өзінде ол бір аңшыны қатты зақымдады, тағы екі сарбаздың қолдарын ауыр жарақаттап, басқа аңшылардың қаруларын сындырды», - дейді тарихқа шолу жасайтын журналист Андрей Михайлов. Бір жылдан кейін Іле маңында

екі жылқыны жепқойған тағы бір жолбарыс өлтірілді. «Жолбарыстар әсіресе Іле аумағында жиі кездесетін, жалғыз емес, екі-үштен топтасып жүретін. Көптеген жылқылар мен ірі қараларды жеп кетті. 1896 жылғы шілдеде казактар Қаскелең өзенінде жолбарыстың ұрғашысын өлтірді, еркегі қашып кетті. Сол жылдың қазан айында Іле қаласынан 12 шақырым жердегі Қарасу шатқалында казактар тағы бір ірі жолбарысты өлтірді. 1897 жылғы көктемде Іле ауданында өте үлкен қамыс өрті болды, содан кейін ауыл маңынан жолбарыс күшіктерінің өліктері табылды», - деп жазды журналист. Осылайша, XX ғасырдың басында бұл жыртқыштар өте сирек кездесе бастады.

Бұл туралы 1905 жылы «Вологда епархиясының ведомстволары» журналында жарияланған «Түркістаннан келген хаттарда» жазылды. «Жолбарыстардың сүйікті және тұрақты орны - адам үйінен алыс биік қамыстар. Өлкеге жер аударылғандар қоныстана бастаған соң жолбарыстар ауылға жақындап, малға шабуыл жасады, қоныстанушылар жыртқыштарды аулады, оларға көмекке әскери аңшылық командалары жіберілді. Кейіннен аңшылардан, атыс қаруынан қорыққан жолбарыстар шөл далаға қашып, адамдардан алыстап кетті. Енді олар көзге көрінбей, жолаушылар мен пошта жолдарына да жоламайды.

«Бұл жерде қызмет еткен он жылдың ішінде мен жолбарыстардың малға шапқан ешбір оқиғасын естіген жоқпын. Аңшылық командалар қазір де жабдықталуда, бірақ олар жолбарыстарды сирек кездестіреді», - деп жазды хатта

Түркістан епархиясының діни қызметкері В. Иларионов.

Дегенмен, Жетісуда жолбарыстардың белгілі бір популяциясы әлі де сақталды. 1916 жылы сол Іле ауылы маңында жергілікті халықтың үрейін ұшырған ірі жолбарыс пайда болды. Бұл оқиғаны «Жетісу өмірі» газеті былай сипаттады: «1916 жылғы күзде Іле ауылынан 12 шақырым жерде Іле өзенінің төменгі ағысында ірі ересек жолбарыс пайда болды. Күн сайын жыртқыш қамыстан шығып, жақын маңдағы малдарға шабуыл жасайтын. Бір қызығы, ол көбіне малдың тамағын жұлып, етін көп жемеген. Жыртқыштан құтылу үшін адамдар бір күні тұзақ құрып, оны Іле өзенінің жағасындағы құздардың біріне айдап, шығатын жолын жауып тастады.

Бұл іске көршілес гидротехникалық стансада жұмыс істейтін гидротехниктердің бірі қатысты, ал тиісті қарудың болмауына байланысты үйінді ұйымдастырушылар жолбарысқа стрихнинмен уланған жаңғақ берген дейді. Екі күннен кейін ол жерге казактар келіп, жолбарысты атып өлтірді.

Денесін құздан алып шығып, терісін сыпырып тастады», - делінген газетте.

Бұдан кейін Іле маңында тағы да жолбарыстардың кездескені туралы дәлелдер жоқ: олар толық жойылып немесе өзен ағысымен төмен түсіп кетуі мүмкін еді. Дегенмен, 1928-1935 жылдар аралығында Іле өзенінің төменгі ағысында алты жолбарыс атылғаны белгілі. 1930 жылдардың ортасына қарай бұл аймақта олардың популяциясы кем дегенде он ересек деп бағаланды. Ал 1940 жылдары аңшылар тек екі-үш жолбарыс қалғанын айтты. Ақыры 1948 жылға қарай жыртқыштардың іздері мүлдем кездеспеді. Басқа мәліметтер бойынша, соңғы рет Бақанас тұрғындары жолбарысты 1951 жылы көрген. Қазақстанның басқа аймақтарына келетін

болсақ, қазіргі Қызылорда облысында да жолбарыстар болған. Соңғы рет жыртқыш 1933 жылы атылған, бірақ сирек болса да, 1945 жылға дейін олардың іздерін кездестіруге болатын еді.

Еске сала кетейік, 2018 жылдан бастап Қазақстанда Іле өзенінің төменгі ағысында Тұран жолбарысын реинтродукциялау жобасы іске қосылды. Популяцияны қалпына келтіру генетикалық жағынан жақын Амур жолбарыстарының есебінен жүзеге асырылады деп жоспарлануда. Азықтандыру базасын құру үшін аймаққа бұқар бұғылары әкелінді. 2025 жылы арнайы құрылған Іле-Балқаш резерватына бірнеше жолбарыс жіберу көзделі

<https://kaz.zakon.kz/>

ҚАЗАҚ ТАЗЫЛАРЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ ТЕКСЕРУДЕН ӨТІП ЖАТЫР

АСТАНА. KAZINFORM – Қазақстанда қазақ тазысы тұқымын халықаралық дәрежеде таныту шарасына дайындық аясында аталған тұқымға жататын 50 итті тегін медициналық тексеруден өткізіп жатыр.

ҚР Ұлттық спорт федерациясы мәлім еткендей, бүгінде ұлттық мұра – қазақ тазысы тұқымын сақтау және оның ежелден қазақы тұқым екенін халықаралық деңгейде таныту бойынша белсенді жұмыс жүріп жатыр. Қазақстан 2023 жылы Халықаралық кинология федерациясының (FCI) толыққанды мүшесі болды. Қазақ тазысы тұқымын халықаралық дәрежеде таныту үшін FCI-дың міндетті талаптарының бірі иттерді тексеріп, шыққан еліндегі тұқымның жай-күйі мен даму болашағын зерделеу керек. «Ендігі маңызды мәселе, Қазақстанды Халықаралық кинологиялық федерацияда (FCI) осы тұқымдардың шыққан елі ретінде бекіту», – деді Қазақстан кинологтар одағының президенті Бауыржан Серікқали.

Қазақ тазыларын тегін медициналық тексеруден өткізуді Қазақстан кинологтар одағы ұйымдастырып жатыр. Бұл тексеру – Халықаралық кинология федерациясының жаңа тұқымды тануға қоятын талаптарының бірі. Иттер мынадай аурулар бойынша тексеріледі: жамбас және шынтақ буындарының дисплазиясы, көру органдарының тұқым қуалайтын патологиялары, жүрек-тамыр жүйесі аурулары, сондай-ақ кереңдік, пателла люксациясы және т.б.

Айта кетейік, биыл қыркүйекте Астанада өтетін 5-ші Дүниежүзілік көшпенділер ойындарының көрсету бағдарламасы аясында тазы жарыстары жоспарланған.

<https://kaz.inform.kz/>

МАУБАС ЖАПАЛАҚ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ 2024 ЖЫЛ ҚҰСЫ АТАНДЫ

Жыл сайынғы дәстүр бойынша, АСБК мүшелері (Қазақстандағы биоалуантүрлілікті сақтау ассоциациясы) Қазақстандағы 2024 жыл құсын таңдады, ол — маубас жапалақ.

АСБК мүшелерінің 83%-ының даусын жинаған маубас жапалақ осылайша бәсекелесі — қара сайрақты озып шықты. Екі құс түрін де ұсынған — Қазақстандағы құстарды қорғау одағы мен АСБК ұйымы. Маубас жапалақ (Сплюшка, лат. Otus scops) — орнитофаунамыздағы ең кішкентай жапалақтардың бірі. Маубас жапалақтар қыста Африкаға жылыстап, сәуір айында Қазақстанға қайта ұшып келеді. Бұл құстар ұя салмайды. Ағаш қуыстарында, сауысқандардан қалған ұяларда, жасанды ұяшықтарда, тағы басқа қуыс жерлерде ұялап, 4-5 балапан басып шығарады. Балапандарына қорек ретінде әртүрлі жәндіктер: түнгі көбелектер мен заузаларды аулап береді. Кейде майда құстар мен тышқантөкес кеміргіштерді аулайды. Маубас жапалақтар түнгі жәндіктермен қоректеніп, ағаштарды зиянкестерден қорғайды. Маубас жапалақ туралы көбірек Tabigat Media онлайн жу рналынан оқуға болады — <https://tabigat.media/news/Ptica-goda-2024-splyushka>. Қалада мекендейтін құсқа төнетін қауіп — ескірген қуыс ағаштар мен қорек базасының азаюы. Қуыс ағаштарды кеспей, жапалақ үйшіктерін (жасанды ұя) көбірек орнатып, жасыл ағаштарды жәндіктерден қорғау үшін ұлттығы жоғары инсектицид сеппесек, қалада маубас жапалақ саны да артады. Құстарды

мазаламау да өте маңызды. Күндіз маубас жапалақты көріп қалсаңыз, көзіне көрінбеуге тырысыңыз — оны басқа жыртқыш құстар да аулайтынын ұмытпаңыз. Саябақтарда жапалақ үйшіктерін қолдан жасап ілуге болады. 2020 жылы Алматыда маубас жапалақ санағы өтті. Қала тұрғындары түнгі уақытта құстың салған әуенін тыңдап, арнайы сайтта қай уақытта және қай жерде естігенін белгіледі. 2024 жылғы мамырда АСБК акцияны басқа қалаларда да өткізеді. Қазақстанда жыл құсы он тоғызыншы рет таңдалып отыр.

Бұған дейінгі жыл құстары:
2006 — тарғақ 2007 — қыстау қарлығашы
2008 — тырна 2009 — қара бозторғай
2010 — кәдімгі қараторғай 2011 — сарыбауыр шымшық
2012 — дала қыраны 2013 — шиқылдақ қаз

2014 — ақбас үйрек 2015 — орақтұмсық
2016 — үй торғайы 2017 — үкі
2018 — үлкен тоқылдақ 2019 — дуадақ
2020 — ителгі 2021 — бірқазан
2022 — бұлбұл 2023 — көккүс
Табиғат қорғау мамандары «Жыл құсын» өткізіп, ақпарат тарату арқылы құстар мен олардың түрін сақтау мәселесіне қоғамның назарын аударуды көздейді.

Фото авторы: Құдайберген Әміреқұл / АСБК

<https://www.acbk.kz/article/>

АЛМАТЫНЫҢ САЙРАН КӨЛІНЕ АҚҚҰТАН МЕН ҮЙРЕК МЕКЕНДЕЙ БАСТАДЫ

АЛМАТЫ. KAZINFORM – Қазақстандық фотограф Дмитрий Доценко Сайран көліне қонған аққұтан мен жабайы үйректердің суреттерін жариялады.

Сайран көлі қала тұрғындарының сүйікті орнына айналды. Алматылықтар көлге аққұтан мен үйректерді тамашалауға келеді. Фотограф Дмитрий Доценко балық тістеп тұрған аққұтанды суретке түсіріп алды.

«Бұл біздің Алатаудың эндемик балығы. Сондықтан менде өте құнды сурет түсірдім. Ойлап қараңызшы, 2024 жылы екі миллион тұрғыны бар мегаполистің қақ ортасында эндемик

нағыз жабайы табиғатты көре аласыз. Бұл ғажап нәрсе, оны қорғау керек», – деп жазды алматылық фотограф өзінің Instagram парақшасында.

Естеріңізге сала кетейік, 1971 жылдан бері Алматыда алғаш рет Алматы әкімі Ерболат Досаевтың тапсырмасымен Сайран көлі тазартылды. Көлдің түбінен және жағасынан 140 мың текше метрден астам қоқыс пен лай шығарылды.

Айта кетейік, биыл Алматы әкімдігі Әуешай көлі мен Қарасу көлін тазартуды жоспарлап отыр.

<https://www.inform.kz/>

ҚАЗАҚСТАНДА ҚАНША ҚАР БАРЫСЫ МЕКЕН ЕТЕДІ

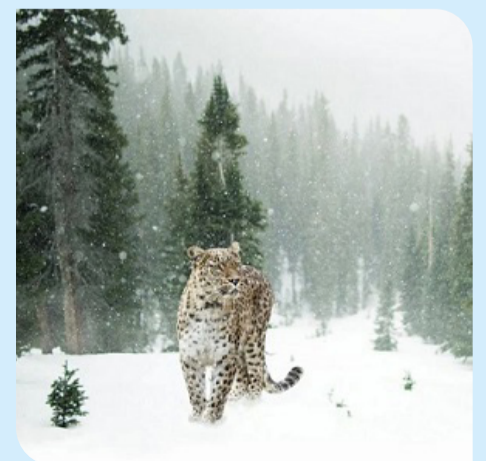
САМАРҚАН. KAZINFORM – Бүгінде Қазақстан аумағында тіршілік ететін ілбістердің саны жылына 5-6 басқа көбейіп келеді. Мұны Самарқанда өтіп жатқан үнемі қоныс аударып тіршілік ететін жабайы жануар түрлерін сақтау конвенциясының кезекті отырысы (COP 14) аясында Зоология институтына қарасты қар барысын бақылау орталығының басшысы Алексей Грачев айтты, деп хабарлайды Kazinform агенттігінің Ташкенттегі меншікті тілшісі Әлихан Асқар.

«Қазақстанда қар барысының саны тұрақты түрде өсіп келеді. Бүгінде елімізде шамамен 190 ілбіс бар. Экология және табиғи ресурстар министрлігі, сонымен қоса қар барысын қорғаумен айналысып жүрген мамандардың қолдауымен еліміздегі 15 ерекше қорғауға алынған аумақта барлық жағдай жасалды. Қазіргі таңда ұлттық табиғи парктар мен қорықтар аталған жануарлар үшін қауіпсіз. Біз үнемі мониторинг жүргізіп, жиі фототұзақ аумақтарын ұйымдастырамыз. Оның нәтижесінде ілбістердің миграциясын, өмір сүру, ортаға бейімделу ерекшеліктеріне талдау жасалады», – деп мәлім етті Алексей Грачев Kazinform тілшісінің сауалына жауап бере отырып. Қазақстанда тұңғыш рет қар барысын санау жұмысы 1978 жылы қолға алынған. Тиісінше, 1980 жылы еліміздің аумағын 200-ге жуық ілбіс мекен еткені анықталды. «Сол кезеңде қар

барысы Қазақстанның Қызыл кітабына енгізілді. 1990-шы жылдардан бастап олардың саны айтарлықтай қысқарды. Кейінгі уақытта ілбістерге арналған экожүйені жақсарту есебінен олардың қатары артты. Соңғы 3-5 жылдағы қар барысының орташа жылдық өсімі — 5-6 бас», – деді ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Зоология институтына қарасты қар барысын бақылау орталығының басшысы Алексей Грачев.

Айта кетейік, бұл күндері Самарқан қаласында үнемі қоныс аударатын жабайы жануар түрлерін сақтау конвенциясының кезекті отырысы өтіп жатыр.

<https://kaz.inform.kz/new>

ҚАЗАҚСТАН ТРАНСШЕКАРАЛЫҚ ӨЗЕНДЕР СУЫН ПАЙДАЛАНУДЫ РЕТТЕЙТІН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНВЕНЦИЯҒА ҚОСЫЛДЫ

АСТАНА. KAZINFORM – Су ресурстары және ирригация министрлігі трансшекаралық өзендердің суын бірлесіп пайдалану мәселесін Халықаралық су ағындарын кеме қатынасынан басқаша пайдалану түрлерінің құқығы туралы конвенция аясында шешуге ниетті. ҚР Парламентінің Сенаты халықаралық конвенцияны ратификациялау туралы Заңды мақұлдады.

Конвенция трансшекаралық өзендер мен көлдерді және олармен байланысты жерасты суларын әділ бөлінуін қамтамасыз ететін және оны пайдалануды реттейтін халықаралық құжат болып табылады. Қазіргі кезде 37 мемлекет Конвенцияның қатысушысы. Халықаралық келісім су бөлуге қатысты ықтимал дауларды шешу үшін және барлық тараптың мүддесіне сай су ресурстарын дамытуға мемлекеттер арасындағы ынтымақтастық тетіктерін жасайды. Конвенцияға сәйкес су ағыны мемлекеті өз аумағында халықаралық су ағынын пайдалану кезінде басқа мемлекеттерге зиян келтірмеу үшін тиісті іс-шараларды қабылдайды. Сондай-ақ су ағыны, судың сапасы және тиісті болжамдар туралы қолжетімді деректермен тұрақты негізде бөліседі. Бұдан бөлек, су ағыны мемлекеттері бір-біріне кеңес береді, жоспарланған іс-шаралардың халықаралық су ағынына әсері туралы келіссөз жүргізеді.

Мәселен, Конвенцияда гидротехникалық құрылыстар салу іс-қимылы бойынша нақты шаралар айқындалған. Атап айтқанда, мүдделі тараптардың келісімінсіз жүзеге асыруға санкция бермейді деп жазылған. Осы тұрғыда, көрші мемлекеттермен ынтымақтастық шеңберінде су шаруашылығы іс-шараларын келісіп атқару қамтамасыз етілетін болады. Бұдан бөлек, министрлік трансшекаралық өзендердің суын бірлесіп пайдалану мәселесін мемлекетаралық су шаруашылығы комиссиясы арқылы да шешетін болады», - деді ҚР Су ресурстары және ирригация бірінші вице-министрі Болат Бекнияз.

<https://kaz.inform.kz/news/>

УЧЕНЫЕ ИЗУЧАЮТ ПРОБЛЕМУ ЗАГРЯЗНЕНИЯ СЫРДАРЬИ

Молодые учёные Шымкента выясняют, насколько загрязнена Сырдарья. Пробы речной воды исследуют в лаборатории с высокоточным оборудованием, сообщает «24KZ».

Результаты анализов, говорят специалисты, были вполне ожидаемы: в ряде случаев вода показала повышенный уровень содержания вредных веществ. По мнению ученых, она токсична даже для рыб, а использовать такую воду в быту и вовсе не рекомендуется, но в агропромышленных целях допустимо.

Отметим, что Еркебулан Райымбеков с коллегами проводят исследования в рамках гранта «Тәуелсіздік ұрпақтары». Этот проект был инициирован Главой государства для продвижения идей молодых учёных. Также Райымбеков получил грант Министерства науки в размере 19 млн тенге. Эксперты планируют подготовить рекомендации по сохранению важнейшей водной артерии Казахстана. Еркебулан Райымбеков, заведующий научно-исследовательской лабораторией университета: - Насчет тяжелых металлов, по нашему мнению, есть два источника: промышленность в основном и использование синтетических удобрений в Туркестанской области. Сырдарья испокон веков является нашей главной центральной артерией, и мы должны её ценить, беречь и не засорять.

<https://24.kz/ru/news/ekologiya/>

ЧТОБЫ МОРЕ ДОШЛО ДО САМОГО АРАЛЬСКА: КАК БУДУТ ВОССТАНАВЛИВАТЬ АРАЛ

В ближайшие три года, поскольку Казахстан принял председательство в Международном фонде спасения Арала, нашей стране предстоит большая работа по спасению и восстановлению погибающего моря. Какие проекты будут в приоритете, и что ожидает жителей Приаралья, сообщил Zakon.kz.

По словам и. о. исполнительного директора Международном фонде спасения Арала (МФСА) Зауреш Алимбетовой, основной проект, который будет реализован за время председательства Казахстана в МФСА – проект Всемирного банка «Развитие и восстановление Северного Аральского моря». Окончательная его цель – заполнение залива Сарышыганак так, чтобы море дошло до самого Аральска. Каким способом это будет делать, решит государственно-строительная экспертиза, но уже есть несколько предложенных вариантов.

Первый – Кок-Аральскую плотину на Арале поднимут до 48 метров для того, чтобы море заполнялось постепенно. Второй вариант – создание двухуровневого моря, при котором Кок-Аральскую плотину трогать не будут, а в заливе Сарышыганак построят дамбу высотой 52 метра. Еще построят к ней подводный канал либо через озеро Тусши, либо через озеро Камыстыбас. Третий вариант – поднятие Кок-Аральской дамбы и строительство подводного канала в залив Сарышыганак.

Какой из этих вариантов будет принят, неизвестно. Остальная работа проекта связана с восстановлением водно-болотных угодий для того, чтобы уменьшить вынос пыли и солей со дна Арала. Также продолжится посадка саксаула на дне Аральского моря, проекты по рыболовству, растениеводству, животноводству, птицеводству и в других сферах.

За 30 лет существования МФСА решил немало социальных проблем жителей Приаралья. Это и развитие сельских территорий, и обеспечение питьевой водой, а также вопросы здравоохранения и образования региона. Благодаря тому, что МФСА сумело добиться реализации самого крупного проекта – «Регулирование русла реки Сырдарья и сохранение северной части Аральского моря» (РПССАМ-1), сохранилась северная часть Арала. Сейчас в нем уровень воды уже дошел до 42 м в Балтийской системе.

Как живут рыбы Каратереня
Аул Каратерен находится в 40 километрах от Аральского моря. Это – самый ближний населенный пункт к морю. Здесь издавна живут потомственные рыбаки. Первые жители появились еще в 1780 году, тогда это место называлось Косарал. Здесь еще в 1848 году жил в ссылке Тарас Шевченко, и посвятил аулу свое знаменитое стихотворение «Косарал». «История рыболовства нашего аула насчитывает более 100 лет. В те годы и вплоть до 1980-х не было проблем с рыбой, воды в Аральском море было достаточно

– рыбаки всегда возвращались с полными трюмами улова. Здесь жили 4 000 человек, были передовые бригады, династии рыбаков, стояли рыбзаводы и завод по изготовлению пластиковых лодок. Аул был миллионером в те годы. В 1980-х годах воды стало меньше, и поэтому рыбаки стали разъезжаться кто куда – в ближние районы области, а также на Балхаш, Зайсан и трудились там в рыболовецких бригадах», – говорит аким Каратереня Берикбол Маханов. В 1990-х годах в районе появились датские рыбаки и помогли организовать улов камбалы – глосса. Это была единственная рыба, которая водилась в соленой аральской воде. Ее и стали ловить каратеренские рыбаки. Когда в районе началась реализация первой фазы проекта «Регулирование русла реки Сырдарья и спасение северной части Аральского моря» (РПССАМ-1), методом асара построили насыпную плотину и доказали, что можно отделить Малый Арал и тем самым сохранить его. Как только проект заработал, поднялся уровень Аральского моря, вновь вернулись исчезнувшие виды рыб и водоплавающие птицы. Со временем и люди стали возвращаться в Каратерен, здесь вновь появились рыболовецкие бригады. Сейчас в аульном округе живет более 300 семей. Есть Тастанский рыбопитомник, три рыболовецких товарищества и участки для промысла на Малом Арале.

«От Каттегата до Арала»

Акшабак Батимова – известная в Кызылординской области потомственная женщина-рыбак, почетный житель Аральского района. Она родилась в рыбацком ауле Мергенсай Аральского района. По примеру своих отца и деда связала свою жизнь с морем – выучилась на технолога рыбной продукции. «Более 10 тысяч аулчан в те годы занимались рыболовством в районе. У нас было 22 рыболовецких колхоза. Но уже в начале 1990-х годов море стало стремительно высыхать, народ остался без работы, вода стала совсем соленой, и рыба исчезла. Жители, полные отчаяния, бросали аулы, переезжали на Балхаш чтобы продолжить рыболовство или же начинали новую жизнь в других регионах республики. Были и те, кто выживал в родном краю. Моя семья никуда не уехала, и мы стали искать партнеров, чтобы возродить рыболовство. В августе 1996 года мы нашли партнеров в Дании и поехали туда», – говорит Акшабак Батимова. Проект назывался «От Каттегата до Арала». В его рамках в ауле Тастубек аральские и датские рыбаки стали добывать и перерабатывать камбалу. Потомственная рыбацка два года работала по этому проекту, а потом по ее инициативе было создано общественное объединение «Арал теңізі». «Мы объединили около 1000 рыбаков и рыбодоводов, тесно сотрудничали с датским обществом рыбаков «Живое море».

По проекту «От Каттегата до Арала» датчане выделили нам деньги на лодки, снасти и все необходимое. Мы выкупили здание бывшего хлебозавода и создали там производственный центр «Камбала-балык», – рассказывает Акшабак Батимова. Большая польза, по словам рыбацки, после первой фазы проекта «Регулирование русла реки Сырдарья и спасение северной части Аральского моря» (РПССАМ-1) снизилась соленость моря с 32 гр. до 17 гр. на литр воды, возродилась рыбная отрасль и восстановлено 50 тыс. га пастбищ. Люди надеются, что если за три года, которые Казахстан будет председателем МФСА, и дальше продолжатся начатые в Приаралье проекты, то море, возможно, станет ближе к Аральску.

«Оазис» вырастили на осушенном дне

В 2023 году на высохшем дне Арала пробурили скважину. Она пригодна для питья и для полива. Здесь же создали демонстрационный участок «Оазис» на 500 га. В 2022 году здесь посадили более 60 тыс. саженцев саксаула, в 2023 году – 110 тыс. саженцев этого кустарника. На этот участок раньше привозили воду в грузовиках. Сейчас есть скважина, поэтому можно не только увеличивать площади под саксаул, но и выращивать другие суккулентные растения, поить скот, обитающих здесь диких животных, озеленять эту местность, защищать близлежащие аулы от пыли и солевых бурь. «В 2023 году мы впервые вырастили саксаул с помощью гидрогеля и по методике закрытой корневой системы. Приживаемость составила до 60%. Саксаул стал спасением пустыни, поэтому нельзя прекращать его посадку. Особенно в районе Аральского моря, так как из-за его высыхания несколько млн га засолены. По предложению администрации президента РК в 2021-2025 годах запланировано засеять саксаулом 1,1 млн га», – говорит Зауреш Алимбетова. По словам эксперта, чтобы выращивать саженцы, в рамках программы Всемирного банка «Сохранение лесов и увеличение лесных массивов республики» в Казалинске построили лесной питомник. Здесь есть научно-исследовательская станция, лаборатория, применяется капельное орошение. Зауреш Алимбетова также вспоминает, что еще в недалеком прошлом в Приаралье водилось 38 видов рыб, редкие виды животных. Чтобы сохранить хотя бы их часть, создан «Приаральский центр адаптации диких животных к последствиям изменения климата». Он находится на Малом Арале и занимает 47 тыс. га. Здесь установлен специальный кордон для наблюдения за животными и растениями.

Напомним, Казахстан возглавил Международный Фонд спасения Арала 1 января 2024 года.

<https://econews.kz/news/>

АСТАНАДАҒЫ ТАЛДЫКӨЛ МАҢЫНДА ЖАЙЛЫ МЕКТЕП САЛЫНАДЫ

Астана әкімінің айтуынша, Талдықөл айналасында құрылыс жұмыстары жүріп жатқан жоқ.

Астана қаласының әкімі Жеңіс Қасымбек Талдықөл маңындағы құрылыс жұмыстарына қатысты тағы да түсінік берді. Бұл туралы Қазақпарат жазды.

«Егер Талдықөл маңындағы 5-ші жер учаскесі туралы айтып отырсаңыз, оның көл аумағына ешқандай қатысы жоқ, арасы бірнеше шақырым. Биыл қаңтарда желіде тараған видеоға келсек, бір ғана тұрғын үйдің құрылысы, ол жерде тұрғын үйлер кешені салынбайды. Ол бойынша қажет жағдайда мәселені сот тәртібімен шешетін боламыз», – деді Жеңіс Қасымбек Үкімет отырысынан кейін өткен баспасөз мәслихатында. Астана әкімінің айтуынша, Талдықөл айналасында құрылыс жұмыстары жүріп жатқан жоқ.

«Көлге жақын жерде жайлы мектеп салу жоспарлануда, бірақ бұл халықтың сұранысы бойынша. Ал бұған дейін айтылған саябақ жобасы іске асырылады. Оған биыл бюджеттен қаржы бөлініп, мердігер ұйым белгіленді. Былтыр қарашада саябақ жобасына қатысты эко-белсенділерден қосымша ұсыныстар берілді, біз оларды қараймыз. Ellington тұрғын үй кешенінің 5 учаскеге қатысы жоқ. Көл жағалауына тұрғын үй кешені салынып жатқан жоқ, құрылыс жұмысы тоқтатылды», – деді ол.

<https://informburo.kz/kaz/>

«ЗЕЛЕНАЯ» ТЕХНОЛОГИЯ В СКО ПРОХОДИТ ПРОЦЕДУРУ СЕРТИФИКАЦИИ

Технология биологической реабилитации водоёмов может значительно улучшить качество воды. За основу взяли микроводоросль хлореллу. Ее живая клетка является идеальным поглотителем загрязнений. Это позволит также снизить риски замора рыбы, избавиться от неприятного запаха и улучшить внешний вид водоёма. Сейчас «зеленая» технология проходит процедуру сертификации. Ведется масштабная работа в этом направлении.

Александр Рейбандт, директор ТОО «Научно-технологический центр воды»:

— Процедура эта достаточно долгая. Полтора года будет всё это рассматриваться. Все государственные структуры, причастные к этому виду деятельности, будут смотреть, стандартизировать то, что мы делаем, как то гармонизировать всю документацию со своей стороны, чтобы этот национальный стандарт, который получится, вошёл в общую систему стандартов, и люди начали им пользоваться.

У нас есть стандарт организации, по которому мы работаем, но этот документ чисто для нашей организации, а так как мы работаем по всей стране, соответственно, нужен документ, имеющий масштаб по всей стране. Работа с микроводорослями началась в 2016 году. Некоторое время спустя государство посредством Фонда науки выделило средства на доведение технологии

до рынка. Первым большим клиентом и партнером центра воды в этом непростом деле стало ТОО «Кызылжар су». Сегодня североказахстанская технология реализуется в Петропавловске, Костаное и Шымкенте. Несмотря на свой молодой возраст, она уже даёт заметные положительные результаты.

Ирина Голодова, заведующая лабораторией ТОО «Научно-технологический центр воды»:

— Показатели, которые для нас являются наиболее значимыми, — это содержание загрязняющих веществ азотсодержащей группы. Именно они дают те неприятные ощущения, неприятные запахи, которые характеризуют сточные воды. И мы можем сказать, что улучшаются не только органолептические показатели. Идёт уменьшение содержания азотсодержащей

группы. Наша лаборатория аттестована на проведение 10 видов химического и физико-химического анализа. Это те основные загрязнители, которые являются наиболее значимыми для отслеживания качества очистки сточных вод. Для реализации проекта привлекаются специалисты из других стран. За рубежом эта технология разрабатывается уже длительное время.

Александр Рейбандт, директор ТОО «Научно-технологический центр воды»:

— Наша большая заслуга в том, что наши специалисты разработали штамм, который был адаптирован именно под наш резко континентальный климат. Все-таки в России есть южные области, где это всё помягче. У нас всё достаточно сложнее, холоднее. До 1,5 метра может быть лёд, могут быть какие-то не совсем хорошие процессы в погоде. Всё это приходилось учитывать при разработке штамма. Технология полностью повторяет природные процессы самоочистки водоёма. Поэтому она не имеет побочных эффектов, негативно влияющих на микрофлору водоёма и экологию окружающей среды. Продолжать работу в данном направлении центр воды планирует на постоянной основе.

<https://mtrk.kz/ru/>

КОРМУШКИ ДЛЯ ЗВЕРЕЙ

Мартукские лесники подкармливают диких животных.

— Каждый из нас на своей территории заранее подготовился к зиме, – рассказывает лесничий Михаил Дыкун. – Летом собирали листву, заготавливали сено, в стволах осины вырубали углубление и насыпали туда соль. Сейчас ставим кормушки для диких животных.

По его словам, особо популярен среди зверей солонец. Этот минерал необходим им так же, как человеку. В сервисовке лесных столовых сотрудники учреждения придерживаются строгих правил: охалка листьев, ворох сухой травы, ветки осины. Обычно гости навещаются за кормом с приходом темноты, самые смелые – кабаны. Кабан зимой голодный. В природе он питается корневищами растений, а под снегом их найти непросто. Ветви

деревьев и кустарников, листья, сухая трава относятся к числу вынужденных кормов, поскольку пищеварительная система зверя не приспособлена к их переработке и усвоению.

Чтобы они не погибли, мы на особо охраняемой территории вдоль реки Елек ставим кормушки, насыпаем семечки, продолжает Михаил Иванович.

— В наш район мигрируют лоси. Весной, летом, осенью они у нас, а зимой уходят. Кабан и косуля – местные, тут плодятся, вырастают и живут. В этом году много зайцев. Ветеринарные врачи выдают для лис таблетки от бешенства, мы их подкидываем на тропках. Лису не зря называют рыжей плутовкой: очень хитрый зверь, в некоторых селах умудряется кур воровать с подворья. Может жить недалеко от поселений.

Как отметил наш собеседник, для лесников снег – не помеха, а наоборот, в помощь. Они выезжают на машинах по намеченным маршрутам. По следам, ведущим к кормушкам, ведут подсчет лесных жителей.

Ближе к новому году, в декабре, работники хозяйства совместно с сотрудниками полиции обеспечивали круглосуточное патрулирование и дежурство по охране хвойных насаждений. Штраф за уничтожение, повреждение сосны или ели на территории государственного лесного фонда составляет почти полмиллиона тенге.

<https://avestnik.kz/kormushki>

КАК ДИКИХ ЖИВОТНЫХ СПАСАЮТ ОТ ГОЛОДА В СКО

Североказахстанские егеря подкармливают диких животных. В регионе создано 20 подкормочных площадок, заготовлены корма. Известно, что с наступлением холодов диким животным трудно добывать себе пищу из-за большого количества снега в лесах и на полях, пишет Qazaqstan Media.

В Северо-Казахстанской области 47 охотничьих хозяйств. Зимой одна из задач егерей — проводить биотехнические мероприятия. Проще говоря, подкармливать животных.

Работники хозяйств делают для животных кормушки. Раскладывают в них сено и березовые веники. Также дают им зерно, ячмень и для парнокопытных кормовую соль. Чтобы животным было легче подходить к кормушкам, для них пробивают дороги. «Для проведение биотехнических мероприятий в области заготовлено более 267 тонн сена, зерноотходов – 51,7 тонн, кормовых веников более 27 тыс. штук соли 500 кг. Подкормка диких животных осуществляется более чем на 20 подкормочных площадках и начинается с наступлением неблагоприятных погодных условий, в конце прошлого наблюдалось чередование морозов с оттепелями, дождь и установление твердого наста», — сообщил руководитель управления природопользования и природных ресурсов и регулирования природопользования СКО Бейбут Исманов.

Также подкормка проводится на пяти не закрепленных охотничьих угодьях и государственных природных заказниках «Акжанский» и «Аксуатский». На закрепленных охотничьих угодьях такую работу осуществляют сами арендаторы. «Такие опытные как марал и сибирская косуля подкармливаются вблизи лесных массивов, площадки для подкормки дикого кабана, располагаются вблизи водных объектов», — добавил Бейбут Исманов.

Отметим, этой зимой в области выпало большое количество осадков и часто североказахстанцы наблюдают вблизи и в самих населенных пунктах стада косуль.

<https://qaz-media.kz/>

Республиканское государственное предприятие на праве хозяйственного ведения «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан (далее – Услугодатель) оказывает государственную услугу «Предоставление экологической информации» (Государственная услуга) физическим и юридическим лицам с целью обеспечения населения достоверной информацией о состоянии окружающей среды и ее объектов.

На основании «Правил оказания государственных услуг в области охраны окружающей среды», утвержденных Приказом министра экологии и природных ресурсов Республики Казахстан от 02 июня 2020 года № 130 (Правила), порядок предоставления государственной услуги оказывается

с момента подачи документов через веб-портал «Электронное правительство» www.egov.kz в течение 1 (одного) рабочего дня.

Режим работы веб-портала «Электронное правительство» осуществляется круглосуточно, за исключением технических перерывов, связанных с проведением ремонтных работ (при обращении услугополучателя после окончания рабочего времени, в выходные и праздничные дни, согласно Трудовому кодексу Республики Казахстан от 23 ноября 2015 года, прием заявлений и выдача результатов оказания государственной услуги осуществляются в течение следующего рабочего дня).

Государственная услуга предоставляется на бесплатной основе. В заявлении необходимо указать наименование и реестровый номер запрашиваемого документа.

Информация о предоставлении государственной услуги размещена на сайте Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан в разделе «Услуги» (www.ecogeo.gov.kz) и на сайте РГП «ИАЦ ООС» в разделе «Государственная услуга» (<https://iacoos.kz/>).

На сайте <http://ecogofond.kz> можно также ознакомиться с базой данных и реестрами Государственного фонда экологической информации. Телефон для справок: +7 (7172) 24-80-64.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ БОЙЫНША ОҚУ СЕМИНАРЛАРЫ

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» ШЖҚ РМК (бұдан әрі – ҚОҚ АТО) тұрақты негізде экология және қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша қысқа мерзімді оқыту семинарларын ұйымдастырады және өткізеді. Семинарлар экономиканың энергетика, тау-кен өнеркәсібі, агроөнеркәсіп, ауыл шаруашылығы сияқты салаларын қамтиды. Лекторлар құрамында Экология және табиғи ресурстар министрлігінің комитеттері мен департаменттерінің басшылары, тәуелсіз сарапшылар бар.

Семинарларға табиғат пайдаланушылар, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері, сондай-ақ жоғары оқу орындарының оқытушылары қатыса алады.

Ағымдағы жылдың 28-30 наурыз аралығында онлайн және офлайн форматта «Жаңа экологиялық кодекстің нормаларын түсіндіру» және «Өндірісте ең үздік қолжетімді технологияларды (ЕҮҚТ) енгізу» тақырыбында семинарлар өткізілді.

Семинарларға қатысу үшін <https://forms.gle/gDtmSV3gRPStrt7y9> сілтемесі бойынша электронды тіркеу формасын толтыру қажет.

Барлық сұрақтар бойынша: +7(7172) 24-88-92, 24-96-18, электрондық пошта: seminar.iac@iacoos.kz

ОБУЧАЮЩИЕ СЕМИНАРЫ ПО ВОПРОСАМ ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

РГП на ПХВ «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» Министерства экологии и природных ресурсов РК (далее – ИАЦ ООС) на регулярной основе осуществляет организацию и проведение краткосрочных обучающих семинаров по вопросам экологии и охраны окружающей среды.

Семинары охватывают такие секторы экономики, как энергетический, горнодобывающий, агропромышленный, сельскохозяйственный.

В состав лекторов входят руководители комитетов и департаментов Министерства экологии и природных ресурсов, а также независимые эксперты.

Слушателями семинаров являются природопользователи, представители неправительственных организаций, преподаватели высших учебных заведений.

28-30 марта т.г. в онлайн- и офлайн-формате проведены семинары на темы «Разъяснение норм нового Экологического кодекса» и «Внедрение наилучших доступных технологий (НДТ) на производстве».

Для участия в семинарах необходимо заполнить электронную регистрационную форму по ссылке <https://forms.gle/gDtmSV3gRPStrt7y9>.

По всем вопросам обращаться: +7(7172) 24-88-92, 24-96-18, электронный адрес: seminar.iac@iacoos.kz

2023 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ҚОРШАҒАН ОРТАНЫҒ ЖАЙ-КҮЙІ ТУРАЛЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҒ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ ҰЛТТЫҚ БАЯНДАМА

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігі қоршаған ортаның жай-күйі және Қазақстан Республикасының табиғи ресурстарын пайдалану туралы 2023 жылға арналған Ұлттық баяндаманы дайындауды бастады.

Ұлттық баяндама жыл сайын ҚР 02.01.2021 ж. Экологиялық Кодексінің 23-бабының 1-тармағына сәйкес мемлекеттік органдарды, қоғамдық, басқа да мүдделі ұйымдарды және республика халқын қоршаған ортаның сапасы, оның экологиялық жай-күйі және антропогендік жүктеме мен табиғи факторлардың әсерінен өзгеру үрдістері туралы объективті және жүйеленген ақпаратпен қамтамасыз ету мақсатында әзірленеді.

Ұлттық баяндамада қамтылған мәліметтер орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы билік органдары, үкіметтік емес және халықаралық ұйымдар ұсынатын ресми материалдарға негізделді.

Өткен жылдардағы Ұлттық баяндаманың мемлекеттік және орыс тілдеріндегі электронды нұсқалары ҚР ЭГТРМ <https://ecogeo.gov.kz/ru> ресми сайтында және <https://ecogofond.kz> Бірыңғай экологиялық интернет-ресурсында жарияланған.

Ұлттық баяндаманың қағаз нұсқасымен Мемлекеттік экологиялық ақпарат қорында, сондай-ақ электрондық нұсқасымен «Экологиялық ақпарат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет шеңберінде www.egov.kz «Электрондық үкімет» веб-порталы арқылы 1 (бір) жұмыс күні ішінде танысуға болады.

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ДОКЛАД О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ИСПОЛЬЗОВАНИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ЗА 2023 ГОД

Министерством экологии и природных ресурсов Республики Казахстан начата работа по формированию Национального доклада о состоянии окружающей среды и использовании природных ресурсов Республики Казахстан за 2023 год (Национальный доклад).

Национальный доклад разрабатывается ежегодно в соответствии с п.1 ст.23 Экологического кодекса РК от 02.01.2021 г. в целях обеспечения государственных органов, общественных, других заинтересованных организаций и населения республики объективной и систематизированной информацией о качестве окружающей среды, ее экологическом состоянии и тенденциях изменения под воздействием антропогенной нагрузки и природных факторов.

Содержащиеся в Национальном докладе сведения основываются на офи-

циальных материалах, предоставляемых центральными государственными и местными исполнительными органами власти, неправительственными и международными организациями.

Электронные версии Национального доклада за предыдущие годы на государственном и русском языках опубликованы на официальном сайте МЭПР РК <https://ecogeo.gov.kz/ru> и Едином экологическом Интернет-ресурсе <https://ecogofond.kz>.

С бумажными версиями Национального доклада можно ознакомиться в Государственном фонде экологической информации. Получить электронную версию возможно в рамках государственной услуги «Предоставление экологической информации» через веб-портал «Электронное правительство» www.egov.kz в течение 1 (одного) рабочего дня.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МАМАНДАНДЫРЫЛҒАН ГАЗЕТИ • РЕСПУБЛИКАНСКАЯ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННАЯ ГАЗЕТА

ҚАЗАҚСТАН ЭКОЛОГИЯСЫ
ЭКОЛОГИЯ КАЗАХСТАНА

WWW.IACOOS.KZ - WWW.ECOGOSFOND.KZ

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУДЫҒ АҚПАРАТТЫҚ – ТАЛДАУ ОРТАЛЫҒЫ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

Республиканская специализированная некоммерческая газета «Қазақстан экологиясы»

Собственник: РГП на ПХВ «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды» МЭПР РК. Поставлено на учет Комитетом информации и архивов Министерства культуры и информатизации РК.

Свидетельство о постановке на учет **СМИ № 6381-Г** от **10.10.2005 г.**

Адрес редакции:
010000, г. Астана, ул. Мәңгілік ел, д.11/1, 7 этаж,
тел.: **(7172) 24-94-11**, e-mail: **nd-19@mail.ru**
Редакционная группа «ҚЭ»: **А.Айтмолдаева,**
Ж.Е. Мурзабекова, Р.С.Садыкова.

Выходит 1 раз в квартал в электронном формате. Публикуется на Едином экологическом интернет-ресурсе МЭПР РК ecogofond.kz

Отпечатано: ТОО «КОМЕК INV», г.Астана, ул.Бейбитшилик, д.8, оф.5.

Ответственность за содержание рекламных материалов несет рекламодатель.